ZASADY EWAKUACJI LUDZI Z OBIEKTÓW OŚWIATOWYCH

WSTĘP

Placówki oświatowe należą do grupy obiektów użyteczności publicznej przeznaczone na stały lub czasowy pobyt ludzi. W grupie tej są :

- szkoły,
- uczelnie,
- przedszkola,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne i specjalistyczne,
- domy kultury,
- placówki artystyczne,
- teatry,
- filharmonie,
- orkiestry,
- internaty,
- bursy,
- domy dziecka.

Wspólny mianowniki dla tych obiektów to znaczne zagrożenie zdrowia i życia ludzi. To powoduje, że obiekty te znajdują się szczególnym kręgu zainteresowania jednostek ochrony przeciwpożarowej. Dotyczy to płaszczyzn:

1. Prewencyjnej, związanej z zapewnieniem bezpiecznej ewakuacja ludzi z obiektów, poprzez zachowanie odpowiednich warunków techniczno-budowlanych dla dróg ewakuacyjnych i elementów wystroju wnętrz, określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422).
2. Przygotowania do zwalczania pożarów i przygotowania personelu do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej w zarodku, z równoczesnym prowadzeniem akcji ewakuacyjnej.

PRZEBIEG I ROZWÓJ POŻARU W GRUPIE OBIEKTÓW OŚWIATOWYCH.

Przebieg i rozwój pożaru w grupie obiektów oświatowych jest podobny. Elementem zmieniającym jest rozmieszczenie wnętrz. W przypadku szkół i uczelni spotykamy się z układem korytarzowym. W przypadku przedszkoli i żłobków spotykamy się z układem amfiladowym-przejście z jednego pomieszczenia do drugiego. Dodatkowo w placówkach oświatowych występują gabinety i pracownie nauczania chemii i fizyki z zawartością pewnych ilości substancji toksycznych i instalacji gazowych i urządzeń energetycznych. Oznacza to, że każdy powstały pożar niesie za sobą duże niebezpieczeństwo dla ludzi w tym przypadku dla dzieci. Jeżeli mówimy o żłobkach to będziemy mieli do czynienia z grupą o ograniczonej zdolności poruszania i o reakcjach czasami trudnych do przewidzenia. Dzieci przejawiają nadmierną ruchliwość i są szczególnie podatne na emocje. W przypadkach szkół i żłobków dla uruchomienia wyobraźni dzieci konieczne jest przeprowadzenia praktycznych ćwiczeń opartych o plany ewakuacji. W zdecydowanej większości obiektów oświatowych występują dwa wyjścia ewakuacyjne. Przy planowanych kolejnych ćwiczeniach należy zmieniać warianty zagrożenia uwzględniające możliwość ewakuacji z jednego wyjścia lub z dwóch. W praktyce czasami dłuższa droga okazuje się bezpieczniejszą. Podstawowa zasada brzmi kierujemy się do najbliższego wyjścia, które w danej chwili jest bezpieczne. Jest to uzależnione od miejsca powstania zagrożenia i kierunku jego rozwoju. Bardzo ważne jest zorganizowanie akcji ewakuacyjnej zgodnie z planami ewakuacji, żeby zakończona była przed przyjazdem pierwszej jednostki straży pożarnej.

ŚRODKI I SPOSOBY OGŁASZANIA ALARMU O NIEBEZPIECZEŃSTWIE

Dostępnymi środkami ogłoszenia alarmu o pożarze i ewakuacji są:

- powiadomienie głosem,
- dzwonek szkolny,
- radiowęzeł.

Po zarządzeniu alarmu o niebezpieczeństwie należy kierować się szczególną rozwagą. Należy określić faktyczny stopnia zagrożenia dla życia i zdrowia osób przebywających w budynku. Zbyt pochopne ogłoszenie alarmu może doprowadzić do paniki.

ORGANIZACJA EWAKUACJI

Po wystąpieniu zagrożenia w obiekcie, decyzje o podjęciu ewakuacji osób i mienia z obiektu podejmuje Dyrektor lub Zastępca, a po przybyciu straży pożarnej Dowódca akcji ratowniczo-gaśniczej. Decyzja o zarządzeniu ewakuacji musi uwzględniać informacje o sposobie i zakresie ewakuacji, liczbie osób przewidzianych do ewakuacji, sposobach i kolejności opuszczania obiektu (kondygnacji, budynku itp.), a także musi określać drogi i kierunki oraz przewidywać możliwość zakwaterowania osób ewakuowanych. Nie każdy pożar powinien być równoznaczny z zarządzeniem ewakuacji. Ewakuacja z obiektu powinna być przeprowadzona w przypadku, gdy:

- pożar nie został ugaszonych w zarodku stwarza zagrożenie dla ludzi,
- w pomieszczeniach znajdujących się na kierunku rozprzestrzeniania się pożaru, oraz na kondygnacjach powyżej znajduje się osoby,
- zachodzi możliwość przedostania się ognia na sąsiednie kondygnacje.

Zakres zadań do wykonania będzie zależny od sytuacji pożarowej i występującego zagrożenia. Rozdział konkretnych zadań ustala kierujący lub osoba uprawniona do wydawania decyzji o rozpoczęciu ewakuacji. Ogłoszenie decyzji o rozpoczęciu ewakuacji musi być przekazane w sposób spokojny, a jednocześnie nakazujący i sugestywny, aby osiągnąć zamierzony cel, którym jest opuszczenie zagrożonych pomieszczeń. Do czasu przybycia jednostek straży pożarnej akcją ewakuacyjno - gaśnicza kieruje Dyrektor lub osoba przez niego upoważniona, a po przybyciu jednostek Państwowej Straży Pożarnej podporządkowuje się dowódcy przybyłej jednostki i informuje go o zaistniałej sytuacji i wydanych dotychczas poleceniach. W przypadku podjęcia decyzji o ewakuacji osób z zagrożonych pomieszczeń należy przestrzegać następujących zasad:

- decyzję o konieczności przeprowadzenia ewakuacji podać głosem spokojnym, stosować planową, bądź jeśli sytuacja tego wymaga, poleconą (wymuszoną) kolejność i kierunek ewakuacji,
- użyć wszelkich dostępnych środków, aby możliwie skutecznie zabezpieczyć drogi ewakuacyjne przed rozwojem pożaru oraz zadymieniem,
- w trakcie trwania ewakuacji musi być całkowite zdyscyplinowanie i posłuszeństwo wśród ewakuowanych osób,
- pomieszczenie zagrożone (objęte pożarem lub zadymione) należy opuszczać pojedynczo formując na korytarzu pojedynczy "łańcuch" lub kolumnę dwójkową,
- w pierwszej kolejności ewakuuje się ludzi, a dopiero zagrożone pożarem mienie,

- w miarę możliwości wraz z ewakuacją należy prowadzić akcję gaśniczą,
- kolejność wyprowadzania osób uzależniona jest od miejsca wybuchu pożaru, usytuowania pomieszczeń w stosunku do klatek schodowych,
- kierunki ewakuacji określają znaki bezpieczeństwa rozmieszczone na drogach komunikacyjnych,
- ewakuacja osób z wyższych kondygnacji odbywać się będzie przez klatkę schodowa,
- znajdując się w zadymionym pomieszczeniu powinno przebywać się w pobliżu okien, drzwi i innych otworów umożliwiających dopływ świeżego powietrza z zewnątrz,
- wszelkie przejawy paniki należy likwidować w zarodku stosując perswazję, a jeśli to nie skutkuje siłę fizyczną,
- na korytarzu i na klatce schodowej należy poruszać się z jednakową szybkością zależną od stopnia niebezpieczeństwa a więc krokiem normalnym, przyspieszonym lub biegiem,
- niezwłocznie powiadomić wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanego odcinka o powstaniu i charakterze zagrożenia oraz konieczności przeprowadzenia ewakuacji. Do powiadomienia można wykorzystać środki łączności wewnętrznej,
- kierujący akcją ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji, ponadto ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając w tym celu sposoby, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia,
- w pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar, lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie. Następnie należy ewakuować osoby poczynając od najwyższych kondygnacji. Należy dążyć do tego, aby wśród ewakuowanych w pierwszej kolejności były osoby o najbardziej ograniczonej zdolności poruszania się, natomiast zamykać strumień ruchu powinny osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach,
- podczas ewakuacji z pomieszczeń, strumienie ludzi należy kierować na poziome drogi ewakuacyjne (korytarze), a następnie zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne, na klatki schodowe i wyjścia poza obszar zagrożony pożarem lub na zewnątrz obiektów. O koncentracji osób ewakuowanych poza strefami zagrożonymi pożarem decyduje kierujący akcją ewakuacyjną. Uwaga: do ewakuacji ludzi nie wolno używać dźwigów osobowych (wind),
- osoby z ograniczoną zdolnością poruszania się należy ewakuować przy wykorzystaniu wózków bądź przenosić na rękach,
- w przypadku blokady dróg ewakuacyjnych, należy niezwłocznie, dostępnymi środkami, powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej. Ludzi odciętych od wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę posiadanych środków oraz istniejących warunków, ewakuować z zewnątrz, przy pomocy sprzętu ratowniczego przybyłych jednostek Państwowej Straży Pożarnej lub innych jednostek ratowniczych,
- przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej, ze względu na mniejsze zadymienie panujące w dolnych partiach pomieszczeń i korytarzy. Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłaniać chustką zmoczoną w wodzie - sposób ten ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji co do kierunku ruchu,

- ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi. Ewakuację mienia należy rozpocząć od najcenniejszych urządzeń, dokumentacji i przedmiotów. Należy wykorzystywać wszystkie sprawne fizycznie osoby, nadające się do demontażu i ewakuacji mienia,
- po zakończeniu ewakuacji, tj. opuszczeniu budynku czy zagrożonej strefy, opiekun danej grupy osób, zobowiązany jest do sprawdzenia, czy wszyscy ludzie opuścili poszczególne pomieszczenia. W razie podejrzenia, że ktoś został w zagrożonej strefie, należy natychmiast zgłosić ten fakt jednostkom ratowniczym przybyłym na miejsce akcji i przeprowadzić ponowne sprawdzanie pomieszczeń budynku,
- w przypadku przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej w trakcie akcji ewakuacyjnej, kierujący przebiegiem akcji zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji, a następnie podporządkowania się poleceniom dowódcy przybyłej jednostki taktycznej straży pożarnej.

W celu zapewnienia szybkiej i skutecznej ewakuacji osób oraz mienia należy dokonać oceny warunków ewakuacji w najbardziej ekstremalnych warunkach (pora wieczorna wymagająca sztucznego oświetlenia budynku, maksymalna ilość osób). Dokonując oceny należy przewidzieć rozwiązania eliminujące wystąpienie paniki wśród ewakuowanych grup. Za przeprowadzenie oceny odpowiedzialność ponosi Dyrektor. Zgodnie § 17 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010 r. Nr 109 poz. 719) właściciel lub zarządca obiektu przeznaczonego dla ponad 50 osób będących jego stałymi użytkownikami, niezakwalifikowanego do kategorii zagrożenia ludzi ZL IV, powinien co najmniej raz na 2 lata przeprowadzać praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji z całego obiektu. W przypadku obiektów, w których cyklicznie zmienia się jednocześnie grupa powyżej 50 użytkowników, w szczególności: szkół, przedszkoli, internatów, domów studenckich, praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji należy dokonać - co najmniej raz na rok, jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników. Właściciel lub zarządca obiektu powiadamia właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej o terminie przeprowadzenia działań, o których mowa w ust. 1, nie później niż na tydzień przed ich przeprowadzeniem

SPOSÓB PROWADZENIA EWAKUACJI

Zasady ewakuacji:

Z chwilą otrzymania wiadomości o pożarze i podjęciu decyzji o ewakuacji wszyscy pracownicy zobowiązani są do udziału w akcji ratowniczej - tj. gaszeniu pożaru i ewakuacji. Ewakuację przeprowadza się wykorzystując wszystkie dostępne wyjścia ewakuacyjne. Warunki i sposób prowadzenia ewakuacji będą zależne od miejsca powstania pożaru lub występującego zagrożenia. W trakcie ewakuacji należy przyjąć zasadę, że w przypadku krzyżowania się strumieni ewakuowanych osób pierwszeństwo w kontynuowaniu ruchu ma grupa znajdująca się aktualnie na drodze komunikacji pionowej tj. schody. Kierujący akcją wyznacza osoby z prowadzących ewakuację, do sprawdzenia (gdy sytuacji na to pozwala) czy w zagrożonych pomieszczeniach nie pozostały osoby.

Obowiązki osób odpowiedzialnych za ewakuację ludzi.

W przypadku zauważenia pożaru lub otrzymania wiadomości o pożarze, osoby wyznaczone do udziału w ewakuacji wykonują następujące czynności:

- ustalają dokładnie miejsce pożaru, drogi (kierunki) jego rozprzestrzeniania się i zagrożenie dla pomieszczeń sąsiadujących,
- alarmują jednostkę straży pożarnej, lub przekazują, wiadomość o pożarze do Dyrektora, a ten alarmuje straż pożarną,
- przystępują do gaszenia pożaru przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego (gaśnice, hydranty wewnętrzne).

Ewakuacja osób przebywających na terenie obiektu, a nie będących jej pracownikami, ani uczniami odbywa się samodzielnie poprzez wyjścia oznaczone napisami "WYJŚCIE EWAKUACYJNE".
Jeśli w czasie ewakuacji będą osoby poszkodowane, należy bezzwłocznie przenieść je w bezpieczne miejsce, udzielić pierwszej pomocy i wezwać pogotowie ratunkowe.
Dyrektor lub jego zastępca kieruje ewakuacją do czasu przybycia jednostek straży pożarnej.

ORGANIZACJA EWAKUACJI MIENIA

1. Ewakuację mienia przeprowadza się w drugie kolejności a mianowicie po przeprowadzeniu ewakuacji ludzi. Decyzję o ewakuacji mienia podejmuje Dyrektor lub jego Zastępca, jeżeli posiadane siły i sytuacja pożarowa pozwala na jej przeprowadzenie.
2. Dyrektor ustala wykaz mienia przewidzianego do ewakuacji w przypadku powstania pożaru, określa też miejsce gromadzenia rzeczy oraz sposób ich zabezpieczenia.
3. Kolejność ewakuacji ustala się, w zależności od kierunku rozprzestrzeniania się pożaru oraz stopnia zagrożenia pożarem mienia, a także możliwości jej przeprowadzenia.
4. W momencie przybycia straży pożarnej powyższe ustalenia muszą być zaakceptowane przez dowódcę przybyłej jednostki.
5. Prowadzenie ewakuacji mienia nie może kolidować i utrudniać prowadzenia akcji gaśniczej.
6. Ewakuowane mienie należy ustawiać w miejscach, które nie będą kolidowały i utrudniały prowadzenia akcji ratowniczej, ponadto nie powinny tarasować przejść i dróg ewakuacyjnych oraz placów manewrowych.
7. Mienie należy strzec przed ewentualnym zniszczeniem lub kradzieżą.
8. Elementy mające zasadniczy wpływ na poprawę warunków i skuteczności ewakuacji:

- oznakowanie dróg i wyjść znakami bezpieczeństwa zgodnie z polską normą (PN),
- wyznaczenie osób odpowiedzialnych za ewakuację uczniów i ważnych dokumentów,
- przygotowanie worków do ewakuacji mienia,
- stałe egzekwowanie zasad nie przechowywania na drogach komunikacyjnych żadnych materiałów i przedmiotów,
- przestrzeganie zasad by jakiekolwiek modernizacje i zmian w użytkowanych pomieszczeniach były dokonywane po uprzednim upewnieniu się o zgodności proponowanych rozwiązań z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej.

ZASADY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POWSTANIA POŻARU

Obowiązki pracowników.

W przypadku powstania pożaru tub otrzymania wiadomości o pożarze należy:

- Ustalić dokładne miejsce powstania pożaru, określić drogi jego rozprzestrzeniania się i stopień zagrożenia dla sąsiednich pomieszczeń,
- Natychmiast zaalarmować straż pożarną i powiadomić wszystkich pracowników,
- Informacje o powstałym pożarze przekazać Dyrektorowi lub jego Zastępcy,
- Równocześnie z alarmowaniem straży pożarnej należy przystąpić do gaszenia pożaru podręcznym sprzętem gaśniczym, wspólnie z osobami znajdującymi się w sąsiedztwie pożaru,
- Przeprowadzić ewakuację osób znajdujących się w strefie pożaru,
- Do czasu przybycia straży pożarnej, kierowanie akcją obejmuje Dyrektor lub Zastępca.

SPOSÓB ALARMOWANIA

Zaalarmować dostępnym telefonem straż pożarną - tel. 998 lub 112.

Powiadomienie o pożarze powinno zawierać informacje:

- o miejscu, kondygnacji, pomieszczeniu, w którym powstał pożar,
- o rodzaju palącego się materiału,
- o ewentualnym zagrożeniu życia ludzkiego,
- o nazwisku zgłaszającego i numerze telefonu, z którego zostało przekazane zgłoszenie o pożarze.

Zgłaszający powinien udzielić innych wyczerpujących informacji według pytań dyspozytora straży pożarnej. **WAŻNE: po potwierdzeniu przyjęcia meldunku przez dyżurnego telefonistę, odłożyć słuchawkę i odczekać przy telefonie na ewentualne sprawdzenie.**

W razie potrzeby (wypadek lub awaria) zaalarmować:

1. Centrum Powiadamiania Ratunkowego Tel. ner 112.
2. Służbę dyżurną Policji Tel. nr 997.
3. Służbę dyżurną PSP Tel. nr 998.
4. Pogotowie Ratunkowe Tel. nr 999.
5. Pogotowie Gazowe - Tel. nr 992.
6. Pogotowie Energetyczne - Tel. nr 991.
7. Pogotowie wodno-kanalizacyjne - Tel. nr 994.
8. Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego w Słupsku Tel. nr **59 8426467**, 59 8488497, 59 8424001 w. 137.
9. Inne służby w zależności od potrzeb.

ZASADY POSTĘPOWANIA PRACOWNIKÓW W PRZYPADKU POWSTANIA POŻARU LUB INNEGO ZAGROŻENIA

1. Równolegle z zaalarmowaniem straży pożarnej należy przystąpić do akcji ratowniczo-gaśniczej przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego oraz hydrantów wewnętrznych znajdujących się w budynku.
2. Do czasu przybycia straży pożarnej kierownictwo akcją sprawuje Dyrektor lub Zastępca, a w razie ich nieobecności jeden z pracowników. Każdy pracownik zobowiązany jest podporządkować się poleceniom kierującego akcją.

3. Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczo-gaśniczej powinna:

- w pierwszej kolejności przystąpić do ratowania ludzi, przeprowadzając ewakuację z zagrożonego rejonu, wyłączyć dopływ prądu elektrycznego i gazu do strefy pożaru (nie wolno gasić wodą instalacji i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem),
- usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.,
- nie należy otwierać bez potrzeby drzwi i okien w pomieszczeniach, w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia,
- otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar należy zachować szczególną ostrożność. Wskazane jest schowanie się za ścianę od strony klamki w drzwiach lub zasłonięcie twarzy.
- wchodząc do zadymionych pomieszczeń lub przechodząc przez nie, należy ograniczać ilość wdychanych produktów spalania. Poruszać się w pozycji pochylonej, jak najbliżej podłogi i zasłaniać usta, np. wilgotną chustką.

WNIOSKI DOTYCZĄCE PRAKTYCZNYCH ĆWICZEŃ EWAKUACYJNYCH PROWADZONYCH W OBIEKTACH SZKOLNYCH

- Często ewakuacja prowadzona jest chaotycznie bez właściwego nadzoru nauczyciela, co powoduje odłączanie się dzieci od grupy, a czasami powracanie do strefy zagrożenia,
- Niepełny przekaz informacyjny pomiędzy przedstawicielem szkoły, a kierującym działaniami ratowniczymi,
- Nie trzymanie się wyznaczonych rejonów ewakuacji np. ewakuacja przed głównym wejściem do obiektu co tarasuje drogę przybywających jednostek straży pożarnej,
- Ze względu na ciekawość dzieci nie zawsze nauczyciele są w stania upilnować dzieci po ewakuacji z obiektu,
- Podstawowym błędem jest korzystanie z najkrótszej drogi ewakuacji, która w danej chwili nie należy do bezpiecznych.